

ARAŞTIRMA MAKALESİ | RESEARCH ARTICLE

JOHN LOCKE'UN SİYASET FELSEFESİNDE MÜLKİYET VE DEVLET

Önder TİLCİ

Dr. Arş. Gör., Muş Alparslan Üniversitesi,
Felsefe Bölümü, ondertilci@gmail.com

0000-0002-3447-8630

Abdül Samet ÇELİKÇİ

Dr. Öğr. Üyesi, Karabük Üniversitesi,
Uluslararası İlişkiler Bölümü, sametcelikci@hotmail.com

0000-0001-7203-9957

Atıf / Citation: Tilci, Ö. & Çelikçi, A. (2022). John Locke'un siyaset felsefesinde mülkiyet ve devlet.
İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, (İNİJOSS), 11(2), 315-327

<https://doi.org/10.54282/inijoss.1137158>

Öz

On yedinci yüzyılın önemli düşünürlerinden olan ve toplumsal sözleşme kuramını merkeze alan düşünürlerden biri olan John Locke, siyasi düşünce tarihinde önemli bir yere sahiptir. Locke'un insan doğasını barışçıl ve eşitlikçi bir şekilde değerlendiren yaklaşımı ile mülkiyet ve devlet konularındaki fikirleri liberal düşüncenin inşasında önemli bir rol üstlenmiştir. Locke açısından devletin kurulma amacı, insanın doğal hakları olan hayat, özgürlük ve mülkiyet haklarının korunmasıdır. Bu amaç doğrultusunda, Locke'un düşüncesinde devlet, sınırsız yetkilerle donatılmış bir aygıt değil, aksine, sınırlı yetkilere sahip, minimal bir devlet olarak belirmektedir. Yine, Locke'a göre bu devlet, önceden belirlenmiş ve kalıcı nitelikte yasalar ile yönetilen bir işleyişe sahip olmalıdır. Ayrıca devletin işleyişinde kuvvetler ayrılığı prensibi benimsenmelidir. Bu açıdan Locke, liberal demokratik rejimlerin en önemli yönetim ilkelerinden biri olan kuvvetler ayrılığı prensibini sistematik bir şekilde ele alan ilk düşünür olarak dikkat çekmektedir. Bu çerçevede, bu çalışmanın konusu John Locke'un düşüncesinde mülkiyet ve devlettir. Mülkiyet meselesi, Locke'un devlete ilişkin düşünceleri için merkezi bir yere sahiptir. Bu noktadan hareketle bu çalışma, Locke'un siyaset felsefesinde önemli bir yere sahip olan devlet konusundaki düşüncelerini, mülkiyet meselesine yönelik düşüncelerinden hareketle ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışmada öncelikle Locke'un fikirleri için bir kalkış noktası oluşturan doğa durumuna ilişkin görüşleri ele alınacaktır. Daha sonra ise mülkiyet ve devlet konularındaki düşünceleri incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: John Locke, Devlet, Mülkiyet, Doğa durumu, Kuvvetler ayrılığı

THE PROPERTY AND STATE IN JOHN LOCKE'S POLITICAL PHILOSOPHY

Abstract

John Locke, one of the important philosophers of the seventeenth century and known as one of the philosophers who centered the theory of social contract, has an important place in the history of political thought. Locke has played an important role in the construction of liberal thought with his approach that evaluates human nature in a peaceful and egalitarian way, as well as his ideas on property and state. According to Locke, the aim of the establishment of the state is the protection of the natural Rights; life, liberty and property. For this aim, in Locke's thought, the state emerges not as equipped with unlimited

Received / Geliş Tarihi: 28.06.2022

Accepted / Kabul Tarihi: 27.09.2022

powers, but as a minimal state with limited powers. Again, according to Locke, this state should have a functioning governed by predetermined and permanent laws. In addition, the principle of separation of powers should be adopted in the functioning of the state. In this respect, Locke draws attention as the first philosopher who systematically examined the principle of separation of powers, which is one of the most important administration principles of liberal democratic regimes. In this framework, the subject of this study is property and state in John Locke's thought. The issue of property is central to Locke's thoughts on the state. From this point of view, this study aims to reveal Locke's thoughts on the state, which has an important place in his political philosophy, based on his thoughts on the property issue. In the study, first of all, Locke's views on the state of nature, which constitutes a starting point for his ideas, will be discussed. Then, his thoughts on property and state will be examined.

Keywords: John Locke, State, Property, State of nature, Separation of Powers

GİRİŞ

Toplum sözleşmesi kuramını merkeze alan “sözleşmeci” düşünürlerden John Locke (1632-1704), Thomas Hobbes (1588-1679) ve Jean-Jacques Rousseau (1712-1778) gibi siyasal düşünce tarihinde önemli bir yere sahiptir. Locke da Hobbes ve Rousseau gibi devletin ortaya çıkışını toplum sözleşmesine bağlı olarak açıklar ve devletin meşruiyetini tanrı katından indirip halkın verdiği yetkiye dayandırır. Locke, yine Hobbes ve Rousseau’da olduğu gibi “doğa durumu” ve “toplum sözleşmesi” varsayımını siyaset teorisinin kuruluşunda sadece bir çıkış noktası olarak ele alır. Çünkü bu düşünürlerin asıl göstermek istedikleri şey, devletin kaynağının ne olduğu değil, devlet denilen politik topluluğun nasıl bir işleve ve işleyişe sahip olması gerektiğidir. Öte yandan bu üç isim, kendilerinden sonraki siyasal düşünce geleneğini farklı istikametlerde tayin eden düşünürler olarak karşımıza çıkmaktadır. Temelde çıkış noktaları aynı olsa da Locke, Hobbes ve Rousseau’nun, toplulukların bir arada yaşaması ve siyasal bir birliktelik olarak toplumun imkânı konularında birbirlerinden zıt bir pozisyonda konumlandığını ifade etmek mümkündür.

On yedinci yüzyılın en önemli düşünürlerinden biri olan Locke’un dünyadaki bütün yönetimlerin sadece güç ve şiddet ürünü olmadığını ve insanların belirli kurallarla bir arada yaşayabildiklerini ve yaşadıklarını göstermek için çabaladığı ifade edilebilir. Locke’un bu çabasında siyasal topluluğa, yani devlete yüklediği anlam, devletin ortaya çıkış amacı ve işleyişi son derece önemli bir yer tutmaktadır. Devletin ortaya çıkış amacına ve işleyiş biçimine ilişkin görüşleri dolayısıyla Locke, yalnızca kendi çağının değil aynı zamanda günümüz liberal düşüncesinin de büyük oranda esin kaynağı ve kurucu isimlerinden biri olarak gösterilmektedir.

Bu çalışmanın araştırma konusu, esas olarak on yedinci yüzyılın en önemli düşünürlerinden biri olan John Locke’un mülkiyet ve devlet meseleleri ile fikirleridir. Mülkiyet meselesinin Locke’un devlete ilişkin düşünceleri için merkezi bir rolü bulunmaktadır. Bu noktadan hareketle, çalışmanın temel amacı, siyasal toplumun yani, devletin ortaya çıkış amacına ve nasıl bir işleyişe sahip olması gerektiğine ilişkin fikirlerini, mülkiyet meselesine yaklaşımı ile ilişkili olarak ortaya koymaktır. Bu doğrultuda, çalışmada öncelikle Locke’un siyaset felsefesinin çıkış noktası olan doğa durumuna yönelik düşüncelerine yer verilecektir. Çalışmanın ikinci bölümünde, Locke’un devlet meselesine ilişkin düşüncelerinin şekillenmesi açısından merkezi bir öneme sahip olan mülkiyet konusuna yaklaşımı incelenecektir. Çalışmanın üçüncü ve son bölümünde ise Locke’un devlet hakkındaki görüşleri ele alınacaktır. Bu bölümde, Locke’un liberal düşünce içerisindeki konumunda da belirleyici olan devletin temel işlevlerinin ne(ler) olduğu ve işleyiş biçiminin nasıl

olması gerektiği gibi meseleler incelenecektir.

1. JOHN LOCKE VE DOĞA DURUMU

Toplum sözleşmesi kuramını merkeze alan düşünürlerin siyaset felsefesine dair düşüncelerinin hareket noktasını *doğa durumu* oluşturmaktadır. Buna göre, şayet insanların doğal durumda hangi özgürlük ve eşitlik koşullarında yaşadıkları ortaya koyulabilirse bu, devlet denen siyasal topluluğun temelinde neyin olması gerektiği sorusuna yanıt vermeyi olanaklı kılacaktır. Modern dönemdeki toplum sözleşmesi kuramcılarının ilki olan Hobbes (2010: 99-101) insanların doğa durumunda doğuştan eşit olduğunu ifade eder. Bununla beraber, bu eşitlik zamanla güvensizlik, güvensizlik ise savaş doğurur. Bunun temel nedeni ise doğa durumunda devletin olmamasıdır. Devlet olmadığı sürece insanlar daima savaş halinde olacaktır. Dolayısıyla doğa durumu Hobbes'un düşüncesinde bir savaş durumu olarak belirginleşir.

Locke, Hobbes'in yaptığı gibi doğa durumu ile savaş durumunu eşitlemez (Goldwin, 1987: 478). Başka bir ifadeyle, Locke, doğa durumunu Hobbes'un düşüncesinde olduğu gibi bir "savaş durumu" olarak değerlendirmez (Önal & Çapkın, 2019: 206). Bütün insanların eşit olduğu bir "düzen" olarak değerlendirir. Çünkü doğa durumu, Locke açısından farklı yönetim biçimlerini değerlendirirken başvurulacak bir ölçüttür, gerek mutlak monarşiye yönelik eleştirilerin gerekse siyasal iktidarın sorumluluklarının ve uygulaması gereken temel ilkelerin belirlenmesi için merkezi bir öneme sahiptir (Cevizci, 2009: 343). Yani doğa durumu, siyasal topluluğun nasıl ortaya çıktığı sorusuna bir cevap niteliği taşımaktadır (Çilingir, 2019: 36). Dolayısıyla Locke'nin siyasal topluluğa ilişkin tüm fikirlerinin aslında doğa durumu üzerine inşa edildiği ifade edilebilir (Strauss, 1953: 215). Kısacası, Locke'a göre (2012a: 9) siyasal iktidarı doğru bir şekilde anlamak ve kendi ifadesiyle "onu kökeninden türetmek" için bütün insanların doğal olarak nasıl bir durumda olduğunu düşünmek önemli bir hareket noktasıdır.

Bu çerçevede, doğa durumu Locke (2012a: 9) tarafından iki biçimde karakterize edilir. Bunlardan birincisine göre doğa durumu "insanların başkasından izin istemeksizin ya da başkasının iradesine bağlı olmaksızın doğa yasasının sınırları içinde eylemlerini düzenleyebilecekleri ve sahiplikleriyle kişilikleri üzerinde uygun olduğunu düşündükleri biçimde tasarrufta bulunabilecekleri yetkin bir özgürlük" durumudur. İkincisine göre ise doğa durumu "hiç kimsenin diğerinden daha fazla iktidar ve yetkiye sahip olamadığı, bütün iktidar ve yetkinin karşılıklı olduğu bir eşitlik" durumudur. Locke (2012a: 9-10), bu yaklaşımını şu şekilde izah etmektedir:

"Çünkü tümünün lordu ve efendisinin açık irade bildirisi, birini diğerinin üzerine koymayı gerektirmediği ve açık ve seçik bir yetkilendirmeye kuşku götürmez bir hükümlerlik ve egemenlik hakkı tanımadığı sürece, doğanın aynı nitelikteki bütün nimetleri ve aynı yeteneklerin kullanımı bakımından ayrımsız doğanın aynı tür ve sınıftaki yaratıklardan her birinin, tabii kılma ve tabii olma ilişkisi olmaksızın, diğerine eşit olası gerektiğinden daha açık bir şey olamaz."

Öte yandan doğa durumu, her ne kadar Locke tarafından her insanın yetkin bir özgürlük ve eşitlik içinde yaşadığı bir durum olarak tasvir edilse de, bu eşit ve özgür olma hali sınırsız bir nitelikte değildir. Yani doğa durumu, her isteyen her istediğini yapabildiği, bir kimsenin bir başkasına ya da bir aradallığa karşı hiçbir sorumluluk taşımadığı, ya da isteyen istediğine zarar verebildiği bir "başbozukluk" durumu anlamına gelmez. Locke (2012a: 10), insanın kendi kişiliği

ve mülkiyetleri üstünde karar verme konusunda dizginlenemeyen bir özgürlüğü bulunduğunu, ancak bu özgürlüğün de bir sınırı olduğunu ifade eder. Locke'a göre, eğer kendini korumaktan daha önemli bir amacı yoksa insan ne kendini ne de sahipliğinde bulunan herhangi bir varlığı yok etme özgürlüğüne sahiptir.

Locke'un düşüncesinde doğa durumundaki bu özgür olma hali temel referansını akıldan alan bir doğa yasası tarafından tanzim edilir. Locke'a göre (2012a: 10-11) doğa durumunu yöneten, herkesi bağlayan bir doğa yasası bulunmaktadır ve bu yasa akıldan başka bir şey değildir. Bu doğa durumu "sadece kendisine danışacak olan tüm insanoğluna, herkesin eşit ve bağımsız olmasından dolayı, hiç kimsenin diğerinin yaşamına, sağlığına, özgürlüğüne ya da sahiplenmelerine zarar vermemesi gerektiğini öğretir." Locke (2012a: 11) şöyle devam etmektedir:

"Her insan kendi varlığını korumak ve mevcut konumunu isteyerek terk etmemekle yükümlü olduğundan, benzer neden dolayısıyla, kendi varlığını korumayı tehlikeye atmıyorsa, yapabildiği kadar, insanoğlunun geriye kalanının varlığını korumak zorundadır ve amaç, bir suçluya adaleti uygulamak değilse, insan başkasının yaşamına son veremez ya da yaşamını kötüleştiremez ya da başka birinin yaşamının korunmasına, özgürlüğüne, sağlığına, organlarına ya da mallarına yönelemez."

Dolayısıyla Locke'a göre insanlar doğa yasasına tabi olurken esasen akla tabi olmaktadır. Başka bir şekilde ifade etmek gerekirse doğa yasasına uygun olarak hareket etmek, aslında akla uygun bir şekilde hareket etmek anlamına gelmektedir (Kuyurtar, 2017: 241). Yani doğa durumunun yöneticisi olan ve insanlara bir takım ödevler yükleyen yasa akıldır. Akıl ise hayat, özgürlük, sağlık ve mülkiyet hakları açısından bakıldığında, bir insanın başka bir insana zarar vermemesi gerektiğini, insanların "bağımsız" ve "eşit" varlıklar olduğunu ifade etmektedir (Zabunoğlu, 2016: 436; Koç, 2019: 343).

2. DEVLET'İN KAYNAĞI: MÜLKİYET

Locke, doğa durumunu aklın öncülüğündeki doğa yasası ile tanzim edilen bir eşitlik ve özgürlük ortamı olarak tanımlayıp açıkladıktan sonra "mülkiyet" meselesini ele alır. Mülkiyet meselesinin, Locke'un siyaset felsefesi için merkezi bir öneme sahip olduğunu ifade etmek mümkündür. Çünkü mülkiyet meselesine yaklaşımı, ilerleyen satırlarda da gösterileceği gibi Locke'un hem devlete neden ihtiyaç olduğu hem de devletin nasıl olması gerektiği hususundaki düşüncelerini şekillendiren temel unsur olarak ön plana çıkmaktadır.

Locke (2012a: 23-24) her şeyden önce, mülkiyet üzerinde herkesin ortak bir hakka sahip olduğunu ifade eder ve ister akıl isterse doğrudan tanrı buyruğunun kendisi referans alınsın, bu durumun değişmeyeceğini savunur. Locke'a göre dünyadaki bütün nimetler herkese aittir. Çünkü dünya, insanoğluna tanrı tarafından "ortaklaşa" verilmiştir. Doğa durumunda olunması dolayısıyla da hiç kimse, diğer insanları dışlayacak şekilde onlar üzerinde egemenliğe sahip değildir. Öte yandan Locke tarafından "ortak" kavramının kullanılması, ilk etapta ilkel komünal toplumlarda olduğu gibi ortak mülkiyeti çağrıştırmasına karşın, Locke'un düşüncesinde ortak sahiplik, aslında sahipliğin olmaması anlamına gelmektedir. Bu nedenle de Locke, yeni bir sosyal örgütlenme modelini değil uygar toplumun oluşmasından önce, örgütlenmenin hiç olmadığı bir dönemi tarif eder (Birdal, 2007: 42).

Bununla birlikte, Locke açısından dünyanın insanoğluna tanrı tarafından ortaklaşa verilmiş

olması, mülkiyetin kökeninin ne olduğu ve insanların mülkiyete nasıl sahip oldukları sorusuna bir yanıt niteliği taşımaz. Locke'a göre (2012a: 23-24), Tanrı insanlara dünyayı ortaklaşa vermekle beraber, dünyada en verimli ve konforlu bir hayatın nasıl sağlanacağını keşfetmeleri için akıl da vermiştir. Dahası dünya nimetleri insanların kullanımı için verildiğinden, bir insanın bunları kullanmaya veya bunlardan faydalanmaya başlamasından önce, zoraki olarak bu nimetleri bir şekilde mülk edinilebilmesinin bir yöntemi olması gerekmektedir. Tam bu noktada Locke "emek" kavramını öne sürer ve tanrının her insana ortaklaşa verdiği dünyayı, insanların kendi emeklerini kullanarak mülkleştirebileceklerini savunur. Buna göre tanrı, dünyayı daha verimli bir hale getirmeleri ve iyileştirmeleri için çalışkan ve aklını kullanan insanlara vermiştir. Bu çalışkan ve aklını kullanan insanların yapması gereken ise emekleri aracılığıyla dünyaya değer, fayda ve üretkenlik katmaktır (Wood, 2012, 267). Yani insanın, ona verilenleri emeğinin vasıtasıyla biçimlendirerek kendi mülkiyetine kazandırması, Locke'un mülkiyet anlayışında son derece önemli bir yere sahiptir. Locke (2012a: 24) emek ve mülkiyet ilişkisini şöyle açıklamaktadır.

"Yeryüzü ve diğer bütün ast yaratıklar insanların tümüne ortaklaşa ait olmasına rağmen her insan yine de kendi kişisi üzerinde bir mülkiyete sahiptir. Bunda kişinin kendisinden başka hiç kimsenin hakkı yoktur. Kişinin bedeninin emeği ve ellerinin işi diyebiliriz ki tam anlamıyla kendisindedir. Doğanın sağladığı ve içinde muhafaza ettiği şeylerden, insan, emeğini kattığı ve kendi özüne ait olan bir şeyleri birleştirdiği şeyi bu durumun dışına çekip çıkarır ve bu yolla bu şeyi mülkiyeti haline getirir. Bu şey doğanın içine koyduğu ortaklaşa durumdan bu kişi tarafından çıkarıldığından, bu emekle bu şeye diğer insanların ortaklaşa hakkını dışlayan bir şeyler eklenmiştir. Bu emek emekçinin tartışılmaz mülkiyeti olduğundan, en azından başkaları için de yeterli miktar ve nitelikte ortaklaşa şeyin kaldığı yerde, emeğini bir kez katan dışında hiçbir insan bu şeye ilişkin hakka sahip olamaz."

Locke, insanların doğa durumunda ortak mülkiyetten pay almalarının ve onu özel mülkiyet haline getirmelerinin haklı gerekçeleri olduğunu ifade eder. Locke'a göre insanlar her şeyden önce, yemek yemeden hayatlarına devam edemez. Yemek ihtiyacının giderilmesi için de insanların söz konusu ortak mülkiyete el koyması ve bu mülkiyeti özel mülkiyet haline getirmeleri gerekmektedir. Yani özel mülkiyet hakkı, aslında öncelikle insanların yaşama hakkının doğal bir sonucu olarak belirir. İkinci olarak, Locke açısından, ortak mülkiyetin insanlar tarafından özel mülkiyet haline getirilmesi, başka insanların hakkının gasp edilmesi anlamına gelmez. Doğada kullanılmamış halde bırakılan mülkiyet, eğer insanların kullanımına sunulmuyorsa heba olmaktadır. Ortak mülkiyet şeklinde kalan toprak, özel mülkiyet haline gelen topraktan daha az verimlidir. Çünkü toprağın verimliliği, tanrının ihsanıyla değil onun nasıl işleneceğiyle ilgilidir. Bu yüzden, eğer ortak mülk olan toprak, bir insanın özel mülkiyeti haline gelirse her zaman çok daha verimli olur ve bu durumdan herkes yararlanır. Yani, insanların toprak sahibi olmasını haklı kılan şey emektir. İnsanlar kendi bedenlerinin, yani emeklerinin mülkiyetine sahiptir; eğer emeği toprakla birleştirirlerse onu kendi mülkiyetleri yapar ve ancak böylelikle yaşanabilir toprağın verimini artırabilirler (Birdal, 2007: 43-44).

Emek kavramı ile doğrudan ilişkili olan mülkiyet, Locke açısından insanlar için doğal bir haktır (Akipek, 1953: 264; Geçit, 2014: 100). Bu çerçevede Locke (2012a: 57) tarafından bir insanın "yaşamı, hürriyet ve serveti" olarak tanımlanan mülkiyet, yine Locke'un (2012b: 32) düşüncesinde en geniş anlamıyla da "sivil çıkarlar" şeklinde; yani "hayat, özgürlük, sağlık ve bedenin dinlenmesi ve para, araziler, evler, eşyalar ve benzeri gibi maddî şeylerin mülkiyeti" olarak ifadesini bulur. Bu noktada Locke'un, mal sahipliğini, hayatın ve özgürlüğün birbirinden ayrılması mümkün olmayan bir bütün şeklinde değerlendirmesi, bunun da ötesinde yine bunların

hepsini mülkiyet kavramı ile izah etmesi önemli bir husus olarak dikkat çekmektedir (Eroğlu, 2010: 5). Özgürlük, hayat ve mal sahipliği arasında kurulan bu ayrılmaz bütünlük ve bu bütünlüğün mülkiyet kavramı ile açıklanması, mülkiyet meselesinin Locke'un düşünce dünyasındaki merkezi önemine işaret etmektedir.

Öte yandan, Locke'un düşüncesinde emek ile de olsa, hiçbir insanın mülk edinme hakkı sınırsız değildir. Özgürlük meselesinde olduğu gibi mülk edinmenin belirli sınırları bulunmaktadır. Bu sınırlar, Locke'a göre (2012a: 26) doğa yasasıyla tayin edilmiştir: *"Yeryüzünün meşe palamutlarını ya da öteki yemişlerini vs. toplamak bunlara ilişkin bir hak doğuruyorsa birileri dilediği kadar stoklayabilir. Bu itiraza bunun böyle olmadığı şeklinde cevap veririm. Bize bu yolla mülkiyeti vermiş olan doğa yasası aynı zamanda bu mülkiyeti aynı şekilde sınırlar."* Bu noktada Locke, yeryüzünün insanlara kullanmaları için nereye kadar verildiği sorusunu sorar ve bir insanın mülk edinmesi konusundaki temel ilkeyi, diğer insanlar için yeterli miktarda ortak mülkiyet kalması olarak belirler. Bu durum, Locke'un (2012a: 26) düşüncesinde şu şekilde ifadesini bulur:

"Birileri, kullanabileceği miktarda, yaşamsal yarar sağlayan herhangi bir şeyin içine çürümeden önce bu miktardaki emeğiyle mülkiyet yerleştirebilir. Bunun ötesindeki her şey kişinin payına düşenden fazladır ve başkalarına aittir. Hiçbir şey Tanrı tarafından insanın çürütmesi ya da yok etmesi için yapılmamıştır. Bundan dolayı da dünyada uzun süredir var olan doğal erzak bolluğu ve az sayıdaki tüketici ile bir insan çalışmasının, özellikle akıl tarafından öngörülen bu insanın kullanımına yarayan şeyler sınırlamaları dâhilinde bu erzakın ne kadar küçük bir bölümüne erişebildiği ve bunu başkalarının aleyhine biriktirebildiği düşünüldüğünde bu şekilde kurumsallaşmış mülkiyete ilişkin kavgalara ve çekişmelere en küçük şekilde yer olamazdı."

Locke'un belirttiği gibi insanların mülk edinmesinin sınırları doğa yasasına göre belirlenmiştir. Buna göre mülk edinirken olması gereken sınırlamaların başında, bolluk durumunun devam ettirilmesi ve çürümenin olmaması gelmektedir (Bakırcı, 2004: 300). Bunun yanı sıra insanlar mülk edinirken doğada herkes için eşit kullanımda bulunan mülkü kendi üzerine geçirme hakkına sahip olmadıklarından, Locke'un da ifade ettiği gibi başkalarına yetecek miktarı bırakmalıdır (Ağaoğulları & Zabcı & Ergün, 2009: 181). Son olarak mülkiyet hakkını insan emeği ile doğrudan ilişki olarak izah eden Locke, bir kişinin -emeğini katsa dahi- ihtiyacından fazla mülk edinmesini doğa yasasına aykırı bulmaktadır (Geçit, 2014: 105).

3. MÜLKİYETİN KORUYUCUSU: DEVLET

Toplum sözleşmesi kuramını merkeze alan diğer düşünürler gibi, Locke için de temel mesele doğa durumunun nasıl olduğunun açıklanmasından daha çok, düşünürün kendi çağı ve gelecek için ideal olarak tanımladığı siyasal topluma dair bir modelin nasıl olması gerektiğidir. Kısacası, Locke'un geçmişi değil, geleceğin siyasal toplumunu ortaya koyma çabasında olduğunu ifade etmek mümkündür. Bu noktada devlet meselesiyle ilgili Locke, iki temel sorunun yanıtını aramaktadır. Bunlardan biri insanların neden bir devlete ihtiyaç duydukları sorusu, diğeri ise bu devletin nasıl olması gerektiğidir.

Bu çerçevede, ilk olarak doğa durumundaki özgürlük halinin insanlar tarafından terk edilip bir sözleşme etrafında siyasal bir birlikteliğe neden ihtiyaç duydukları sorusu, yanıt bulunması gereken önemli bir soru olarak belirir: *"İnsan doğa durumunda söylenmiş olduğu kadar özgürse,*

kendi kişisinin ve sahiplenmelerinin mutlak efendisiyse, en büyüğe eşitse ve hiç kimseye tabii değilse özgürlüğünü neden terk edecektir? Bu imparatorluğu neden bırakacak ve kendisini başka bir iktidarın hükümlerine ve denetimine tabii kılacaktır?” (Locke, 2012a: 81). Locke’un düşüncesinde bu sorunun cevabı son derece net bir şekilde verilir: Mülkiyetin korunması. Locke (2012a: 81) bunu şu şekilde ifade etmektedir:

“Doğa durumunda insan bu tür bir hakka sahip olmasına rağmen, bu hakkın kullanımı oldukça belirsiz ve sürekli olarak başkalarının tecavüzüne maruzdur. Herkes diğeri kadar kral, her insan diğeri kadar eşiti olduğundan ve hakkaniyet ve adaletin kuvvetli gözetleyicileri olmayanlar daha büyük bölümü oluşturdıklarından, insanın bu durumda sahip olduğu mülkiyetin kullanımı oldukça güvenliksiz, oldukça emniyetsizdir. Bu durum insanı, özgür olmakla birlikte korku ve sürekli tehlikelerle dolu olan bu durumu terk etmeyi istemeye zorlar ve dolayısıyla insanın, benim genel olarak mülkiyet adıyla adlandırdığım, yaşamlarının, hürriyetlerinin ve servetlerinin karşılıklı korunması için önceden birleşmiş bulunan ya da birleşme fikrine sahip olan diğer insanlarla birlikte bir topluma katılmayı amaçlaması ve bunu istiyor olması nedensiz değildir. Dolayısıyla insanların devletlerde birleşmelerinin ve kendilerini yönetim altına koymalarının asıl ve ana amacı, mülkiyetlerinin korunmasıdır. Doğa durumunda ise bu konuda pek çok şey eksiktir.”

İnsanlar doğa durumunda özgür olmalarına karşın, özgürlüğün daha anlamlı hale geldiği, adaletli bir yönetimin olduğu ve mülklerinin güvenliklerinin teminat altına alındığı bir düzeni arzu etmektedirler (Arslan, 2013: 197). Tam bu noktada devlet fikri devreye girer. Çünkü devlet, Locke’un düşüncesinde “hayat, özgürlük, sağlık ve beden dinlenmesi ve para, araziler, evler, eşyalar ve benzeri gibi maddî şeylerin mülkiyeti” olarak ve “sivil çıkarlar” ifadesiyle tanımlanan mülkiyetin korunması için gereklidir ve “sadece kendi sivil çıkarlarını tedarik etmek, korumak ve geliştirmek için teşkil edilmiş bir insan toplumu” olarak tanımlanmaktadır (Locke, 2012b: 32). Locke (2012a: 64) devletin, yani siyasal topluluğun ortaya çıkış gerekçesini ve amacını şöyle detaylandırmaktadır:

“İnsanların tümü doğa tarafından özgür, eşit ve bağımsız kılınmış olduklarından hiç kimse kendi onayı olmaksızın servetinden yoksun bırakılamaz ve başka birinin siyasal iktidarına tabii kılınmaz. Birinin kendisini doğal hürriyetinden yoksun kılmasının ve sivil toplum bağları içine koymasının tek yolu, mülkiyetlerinin güvenli bir kullanımı ve sivil toplumun üyesi olmayanlara karşı daha büyük güvenlik içinde birbirleriyle rahat, güvenli ve barışçıl bir yaşam sürdürmeleri için diğer insanlarla bir topluluğa katılma ve birleşme konusunda anlaşmaktır... Herhangi bir sayıdaki insan bir topluluk ya da yönetim oluşturmak üzere uzlaştıklarında bu yolla derhal bütünleşir ve tek siyasal bütün oluştururlar ki bu siyasal bütün içindeki çoğunluk diğerleri adına eylemde bulunma ve karar verme hakkına sahiptir.”

Locke’un de açık bir şekilde ifade ettiği gibi mülkiyetlerinin korunması, insanların siyasal topluluklar oluşturmalarının, yani devletlerde birleşmelerinin temel amacıdır. Zira, doğa durumu bunu sağlamak için pek çok açıdan yeterli değildir. Locke, insanların devletlerde birleşmek ve kendilerini yönetim altına koymak zorunda kalmalarını, doğa durumunun üç temel eksikliğine bağlar. Locke’a göre (2012a: 81-82) her şeyden önce “ortak onayla, doğru ve yanlışın standardı olması ve insanlar arasındaki bütün uzlaşmazlıkların karara bağlanmasında ortak bir ölçü olması kabul edilmiş ve izin verilmiş, oluşturulmuş, yerleşik, bilinen bir yasa eksikliği” bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, ikinci eksik, “doğa durumunda, yerleşik yasaya göre bütün ihtilafları karara bağlama yetkisine sahip, bilinen ve tarafsız olan bir yargıç eksikliği”dir. Son olarak ise “doğa durumunda doğru olduğunda hükmün arkasında durma, destekleme ve ona gerekli yürütmeyi sağlama iktidarının çoğu kez eksikliği” hissedilir. Çünkü herhangi bir şekilde haksızlık yapanlar ve suç işleyen kimseler, genellikle haksızlıklarını haklı göstermek konusunda başarılı olurlar. Bu nedenle insanlar, doğa durumunun bütün ayrıcalıklarına rağmen bu eksikliklerin giderilmesi için

siyasal toplum oluşturma ihtiyacı duyarlar.

Locke için yanıtı aranan bir diğer önemli soru bu siyasal topluluğun, yani devletin nasıl olması gerektiğidir. Daha önce de ifade edildiği gibi Locke, devletin ortaya çıkış amacını mülkiyetin korunması ile izah etmektedir. Bu çerçevede de devlet, temel olarak Locke'un düşüncesinde mülkiyet kavramı ile ifadesini bulan ve bir bütün olarak görülen hayat, özgürlük ve mülk edinme haklarını garanti altına alması gereken bir aygıttır. Dolayısıyla Locke açısından devlet, sınırsız yetkileri bulunan bir aygıt değil, aksine sınırlı yetkilere sahip olan bir aygıt, yani minimal devlet olarak tasavvur edilir (Evren, 2021: 978). Nitekim Locke, gerek hayat özgürlük ve mülk edinme haklarına gerekse devlete ilişkin bu yaklaşımı nedeniyle liberal düşüncenin kurucularından biri olarak gösterilmektedir.

Locke için bir devletin yönetim biçimi, her şeyden önce kesinlikle monarşi olmamalıdır. Çünkü monarşi, kanun yapma ve bu yasaları yürütme iktidarının tek kişinin elinde olduğu yönetim biçimi demektir (Locke, 2012a: 88). Bu da "mutlak keyfi iktidar" anlamına gelir ki böyle bir yönetim biçimi toplumun amaçları ile bağdaşmaz. Bu tip yönetimlerin insanların hayatlarını, özgürlüklerini ve mülklerini koruma amacı yoktur. Ayrıca barış ve huzurlarını teminat altına almak için hak ve mülkiyete dair belirlenmiş kuralları da bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu tip yönetimler, insanların doğa durumu özgürlüklerinden vazgeçip altına gireceği yönetimler değildir. Yönetici iktidar; toplumu önceden belirlenmiş, ilan edilmiş ve kabul edilmiş yasalar çerçevesinde yönetmeli, anlık kararlar ve belli olmayan kararnameler ile yönetmemelidir (Locke, 2012a: 90-91). Locke (2012a: 91) şu şekilde devam etmektedir:

"Çünkü insanlar tek adamı ya da birkaç adamı, kendilerini anlık düşüncelerinin sonucu olan aşırı ve sınırsız ya da denetimsiz kararlarına keyfi olarak itaat etmeye zorlamaları için bir kalabalığın birleşik iktidarıyla silahlandırılmış olurlarsa ve eylemlerine yol gösterebilecek ve meşrulaştırabilecek nitelikte kurumsallaştırılmış herhangi bir ölçüye sahip olmayan belirsiz iradelerinin sürdüğü ana kadar insanoğlu doğa durumunda olduğundan çok daha kötü bir durumda olacaktır. Çünkü yönetimin sahip olduğu iktidarın tümü sadece toplum yararına olduğundan, keyfi ve arzuya dayalı olmaması gerekir, bundan dolayı da kurumsallaşmış ve yayınlanmış yasalarla yürütülmesi gerekir: Böylece hem halk görevlerini bilebilir ve yasanın sınırları içinde emniyette ve güvende olabilir, hem de yöneticiler kendi görev sınırları içinde tutulur ve ellerindeki iktidarı, bilemeyecekleri ve kendileri tarafından da istenmeyen amaçlar için ve bu tür ölçülerle kullanma eğiliminde olmazlar."

Yukarıdaki ifadelerde de görüldüğü gibi Locke devlet yönetimi konusunda keyfi iktidara, dolayısıyla monarşiye net bir şekilde karşı çıkmakta ve mutlaka önceden belirlenmiş ve ilan edilmiş yasalar çerçevesinde hareket eden bir yönetimin tesis edilmesi gerektiğini savunmaktadır. Öte yandan Locke için bir devletin işleyişinde benimsenmesi gereken önemli ilkelerden biri de kuvvetler ayrılığı prensibidir. Bu açıdan, demokratik yönetim biçimlerinin vazgeçilmez bir prensibi olan kuvvetler ayrılığını sistematik bir şekilde ele alan ilk düşünürün John Locke olduğunu ifade etmek mümkündür (Arslan, 2013: 198; Yayla, 2001: 22; Doğan ve Çakır, 2018: 584). Locke'a göre bir devletin yönetiminde üç temel güç bulunur. Bunlar yasama gücü, yürütme gücü ve federatif güç olarak ifade edilir (Yayla, 1998: 46-47; Zabunoğlu, 2016: 449). Locke açısından uygar bir toplumda devleti yönetenler, insanlara birkaç şekilde tehlike oluşturabilir. Bunlardan birincisi, yasama gücünü elinde bulunduranların yürütme gücünü de ellerine geçirmeleri veya bu durumun tersinin gerçekleşmesi. Yani yürütme yetkisine sahip olanların yasama gücünü de ele geçirmeleri. İnsanların karşılaşabileceği diğer tehlike, kanunları

yapanların ve bu kanunları uygulayanların kendilerini bu yasalardan muaf tutmalarıdır. Son olarak ise devleti yönetenlerin kendilerine özel kanunlar çıkarıp uygulamaları, insanlar için bir tehlike unsurudur. Locke'a göre bu tip tehlikelerin oluşmaması ve yönetilenlerin kendilerini bu tehlikelerden koruyabilmesi için yasama ve yürütme erklerinin mutlaka ayrılması gerekmektedir (Şenel, 2010, 374-375).

Locke (2012a: 87) yasamayı, bir devletin yönetimindeki en üstün iktidarı olarak tanımlar. Locke'a göre "bütün devletlerin ilk ve temel pozitif yasası, yasama iktidarının oluşturulmasıdır" çünkü insanların bir toplum oluşturmalarının esas amacı mülkiyetlerini barış ve güven içerisinde kullanmaktır ve bunun sağlanması için de en önemli araç o toplumda oluşturulmuş yasalardır. Öte yandan, yasama gücünü yönetecek ilk ve temel doğa yasası ise toplumun ve toplumun içerisinde yer alan her bir bireyin korunmasıdır. Bir devletin yönetimindeki en üstün güç olarak yasama ve yürütmenin keyfiliklerinin önüne geçilmesi, diğer güçlere kaynaklık etmesi açısından son derece önemlidir. Gerek yürütme gücü gerekse federatif güç, kaynağını yasamadan alır ve yasama iktidarı tarafından çıkarılan yasalar çerçevesinde faaliyetlerini sürdürür. Bir devlette egemenliğin temsilcisi konumunda olan yasama organının kendi görevlerini ve yetkilerini başka bir organa devretmesi söz konusu olamaz. Ayrıca, yasama organı keyfi bir şekilde yasalar çıkartamaz ve yine mülkiyet hakkının ortadan kaldırılmasına yönelik yasal düzenlemeler yapamaz (Zabunoğlu, 2016: 449).

Yönetimde keyfiliklerin önlenmesi ve kamu yararının gözetilmesi, daha önce de ifade edildiği gibi Locke açısından oldukça önemlidir. Bu yüzden, yasamayı bir devlet yönetimindeki en üstün iktidar olarak tanımlamasına rağmen, Locke yasamanın da bağlı kalması gereken temel prensiplerini özellikle vurgular. Bu çerçevede en üstün iktidar olan yasama, anlık keyfi kararların alınıp uygulandığı bir yönetim tesis edemez, etmemelidir. Aksine yasama, iktidara adalet dağıtmakla ve önceden yayınlanmış sürekli yasalar çerçevesinde ve bilinen yetki sahibi yargıçlar eliyle kararlarını aldirmekle yükümlüdür (Locke, 2012a: 89). Son olarak bu yasaların, halkın yararı dışında hiçbir bir amaç doğrultusunda düzenlenmemesi gerekmektedir (Locke, 2012a: 94).

Yasama, en üstün iktidar olarak tanımlanmakla beraber, Locke'un düşüncesinde yasama organının çalışması süreklilik arz etmez. Yani yasama organı, yönetime esas teşkil edecek ve her zaman yürürlükte kalacak olan yasaları oluşturmak görevini üstlenir. Bu yüzden de yasama organının sürekli toplanmasına ihtiyaç yoktur. Ancak yasama organı tarafından oluşturulan ve kalıcı bir geçerliliğe sahip olan bu yasaların aralıksız bir şekilde uygulanması için başka bir güce ihtiyaç vardır. Bu da yürütme iktidarındır (Locke, 2012a: 95-96). Yürütme iktidarının, her şeyden önce yasamaya bağlı kalması ve yasaların sürekli uygulanması için de her zaman var olması gerekmektedir (Şahin, 2017: 51).

Yasama ve yürütme iktidalarının dışında, Locke'un sözünü ettiği bir diğer güç federatif iktidardır. Locke'a göre (2012a: 96) federatif iktidar, savaş ve barış kararları alma, çeşitli birlikler ve ittifaklar kurma gibi bir devletin uluslararası arenada uygulayacağı politikaları belirleme ve bu politikaları yürütme görevini üstlenecek olan iktidardır. Locke açısından doğa durumu, toplum sözleşmesi ve siyasal topluluğun kurulması ile ülke içerisinde son bulmasına karşın, uluslararası alanda devam etmektedir. Çünkü uluslararası alanda devletlerin anlaşmazlıklarını çözecek ortak

bir yargı organı mevcut değildir. Dolayısıyla uluslararası alanda “savaş durumu” doğma riski çok daha fazladır. Bu yüzden de bir devletin dış politika meseleleriyle ilgilenecek bir gücünün, yani federatif iktidarının bulunması gerekmektedir (Şenel, 2010: 375). Öte yandan her ne kadar Locke’un düşüncesinde yürütme gücü ve federatif güç birbirinden ayrı olarak formüle edilse de aslında yürütme yürürlükte olan hukukun ülke içerisinde uygulanmasından, federatif iktidar ise yine yürürlükteki hukukun dış politikadaki uygulanmasından sorumludur (Toku, 2003: 120).

Son olarak Locke, yönetilenler için söz konusu olabilecek direnme ve ihtilal haklarından bahsetmektedir. Eğer yöneticiler, toplumu yasalara göre yönetmeyip keyfi bir yönetim sergilerse halkın onay verdiği yöneticiler olmaktan çıkar. Böylesi bir durumda, hem yöneticilerin sözlerini halka dinletme hakları hem de yönetilenlerin bu tip yöneticilere uyma görevi ortadan kalkar (Şenel, 2010: 376). Locke’a göre adil ve meşru olmayan yönetimler ortaya çıktığında, insanlar buna karşı çıkararak direnebilir. Bir yönetim, toplum üzerinde meşruiyeti hukuktan kaynaklanmayan bir otorite tesis edemez. Dolayısıyla, meşru olmayan bir şiddet uygulamasının karşısında insanlar, meşru bir direnme hakkına sahiptir (Toku, 2003: 104-105). Öte yandan Locke’un ihtilal hakkını savunmasının temel gerekçesi; “toplumun çözülmesi” ve “yönetimin çözülmesi” arasında yaptığı ayırmadır. Bir yönetimin çözülmesi, toplumun çözülmesi anlamına gelmemektedir. Ancak toplumun çözülmesi, aynı zamanda yönetimin çözülmesi ile sonuçlanır (Locke, 2012a: 138).

Locke’un sözünü ettiği ihtilal hakkı, özellikle yönetimin çözülmesi durumları için geçerlidir. Locke (2012a: 138-143), yönetimin çözülmesinin farklı şekillerde gerçekleşebileceğini ifade eder. Buna göre bir yönetim, dış güçler tarafından gerçekleştirilen saldırılar sonucunda çözülebilir. Bunun dışında yine bir yönetim, yasama veya yürütme organlarının toplumun güvenine aykırı şekilde hareket etmesi dolayısıyla da çözülebilir. Mesela yasama gücü, insanların hayatlarını, özgürlüklerini ve servetlerini ortadan kaldırırsa toplumun güvenine aykırı hareket etmiş olur. Ayrıca yürütme gücü, seçim konusunda toplumu zorlarsa veya türlü vaatlerde bulunup onların iradelerine el koymaya çalışırsa yine güvene aykırı davranmış olur. İşte ortaya çıkabilecek bu tip durumlarda, toplum ihtilal hakkını kullanabilir ve tekrar bir yasama gücü oluşturabilir (Zabunoğlu, 2016, 452).

SONUÇ

Siyaset felsefesindeki ve siyasi düşünce tarihindeki sözleşmecî düşünürlerin en önemlilerinden olan John Locke’un, daha en başta, insan doğasını barışçıl ve daha eşitlikçi bir nitelikte karakterize etmesi sebebiyle ayrı bir yerde konumlandığını ifade etmek mümkündür. Locke’un siyaset felsefesindeki devlet düşüncesinin şekillenmesinde doğal haklar olarak tanımladığı hayat, özgürlük ve mülkiyet haklarından biri olan mülkiyet hakkına merkezi bir değer atfettiği görülmektedir. Mülkiyetin korunması, Locke açısından her şeyden önce siyasal toplumun; yani devletin kuruluş amacı olarak belirlemektedir. Öte yandan, mülkiyeti de belirli sınırlar çerçevesinde ve emek ile elde edilen bir şey olarak göstermesi bakımından Locke, diğer sözleşmecî düşünürlerden ayrıcalıklı bir yerde konumlandırılabilir.

Mülkiyetin korunması amacını devletin temel işlevi olarak belirleyen Locke, yaşadığı dönem de dikkate alındığında, devletin nasıl bir işleyişe sahip olacağı meselesine getirdiği yorumlar ile

dikkat çekmektedir. Locke, benimsenmesi gereken devlet modelinin, her şeyden önce monarşi olmaması gerektiğini savunur. Bu düşüncesinin arkasında keyfi bir iktidarın yaratacağı sorunlar bulunmaktadır. Çünkü mutlak keyfi bir iktidarın toplumun kuruluş amacıyla bağdaşması, dolayısıyla da insanların hayat, özgürlük ve mülkiyet haklarını teminat altına alması mümkün değildir. Bununla beraber Locke, devlet yönetiminde kuvvetler ayrılığı prensibinin benimsenmesinin gerekliliğini, özellikle de yasama ve yürütme güçlerinin ayrılığı konusuna yaptığı vurgu ile daha şeffaf ve adil bir yönetimin tesis edilmesi arzusunu güçlü bir şekilde dile getirir.

Devlet meselesine mülkiyeti merkeze alarak yaklaşması, Locke'un liberal düşüncenin kurucu isimleri arasında yer almasının temel nedenlerinden biridir. Ayrıca mülkiyet ve devlet arasında kurduğu ilişkinin yanında, egemenin sınırsızlığına sınır getirilmesini ve devletin minimize edilmesini savunması da Locke'un liberal düşünce içerisindeki önemli yerini gösterir bir niteliğe sahiptir. Son olarak Locke, modern liberal demokratik rejimlerin en temel yönetim ilkelerinden biri olan kuvvetler ayrılığı prensibini savunması ve hatta bu prensibin sistematik bir şekilde ifade bulduğu ilk isim olması açısından liberal düşünce içerisindeki önemini hâlâ korumaktadır.

EXTENDED ABSTRACT

John Locke, one of the philosophers who centered the theory of social contract, has an important place in the history of political thought. The subject of this study is property and state in John Locke's thought. The issue of property is central to Locke's thoughts on the state. From this point of view, this study aims to reveal Locke's thoughts on the state, which has an important place in his political philosophy, based on his thoughts on the property issue. The starting point of the political philosophy of the thinkers who center the social contract theory is the state of nature. Locke does not consider the state of nature as a state of war. He considers it as an order where all people are equal. Because the state of nature is a criterion to be used when evaluating different forms of government and it has a central importance both for the criticism of absolute monarchy and for determining the responsibilities and basic principles of political power. The state of nature is characterized by Locke in two ways. Accordingly, the state of nature is both a state of freedom and equality within certain limits. On the other hand, in Locke's thought, this state of freedom in the state of nature is regulated by a natural law that takes its main reference from the mind. The issue of property is central to Locke's political philosophy. Because his approach to the property issue stands out as the main element that shapes Locke's thoughts on both why the state is needed and how the state should be. According to Locke, everyone has a common right to property and all the blessings in the world belong to everyone. Because the world was given to human beings by God in common. Locke argues that the world, which God has given to every human being in common, can be appropriated by people using their own labor. Man's shaping what is given to him through his labor and making it his own property has an extremely important place in Locke's understanding of property. Locke states that people have justified reasons for taking a share from common property and making it private property in the state of nature. Property, which is directly related to the concept of labor, is a natural right for people for Locke. In this framework, Locke defines property as life, liberty and wealth of a person. Again, in Locke's thought, property is in the broadest sense as civil interests; that is, life, liberty, health and rest of the body, and the

ownership of material things such as money, lands, houses, goods and so on. Locke sees property as an inseparable whole between life and freedom. Moreover, he explains all of this with the concept of property. According to Locke, although people were free in the state of nature, they desire a system where freedom becomes more meaningful, where there is a just administration and where the security of their property is guaranteed. The protection of their property is the main purpose of people forming political communities. Because the state of nature is not sufficient in many respects to provide this. In other words, for Locke, the purpose of the establishment of the state is the protection of the natural rights of life, liberty and property. For Locke, the form of government of a state should never be a monarchy. Because monarchy means a form of government in which the power to make laws and execute these laws is in the hands of a single person. This means absolute arbitrary power, which means that such a form of government is incompatible with the goals of society. This type of government doesn't aim to protect people's lives, freedoms and property. In addition, they have no rules on rights and property to guarantee peace and tranquility. Thus, in Locke's thought, the state emerges not as equipped with unlimited powers, but as a minimal state with limited powers. Again, according to Locke, this state should have a functioning governed by predetermined and permanent laws. In addition, the principle of separation of powers should be adopted in the functioning of the state. In this respect, Locke draws attention as the first philosopher who systematically examined the principle of separation of powers, which is one of the most important administration principles of liberal democratic regimes. According to Locke, there are three basic powers in the administration of a state. These are expressed as legislative power, executive power and federative power. Locke defines the legislation as the supreme power in the administration of a state. In Locke's thought, the legislation undertakes the task of creating laws that will form the basis of government and will always remain in force. Therefore, there is no need for a continuous meeting of the legislative body. But for the continued enforcement of the law, another force is needed. This is executive power. The executive power must always hold to the legislation and work for continuous implementation of the laws. Another power that Locke talked about is federative power. According to Locke, federative power is the power that will undertake the task of determining the policies that a state will implement in the international arena, such as making war and peace decisions, establishing various unions and alliances, and executing these policies. Locke talks about the rights of resistance and revolution that may be in question for the governed. According to Locke, when unjust and illegitimate governments emerge, people can resist by opposing them. The right to revolt is valid especially in the cases of dissolution of government. Locke's approach that evaluates human nature in a peaceful and egalitarian way and his ideas on property and state have played an important role in the construction of liberal thought. His approach to the state issue by centered on property is one of the main reasons why Locke is among the founding names of liberal thought.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Yazar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve yayımlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Destek/Finansman Bilgileri

Yazar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve yayımlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır.

Etik Beyan / Ethical Statement: Bu çalışma için etik kurul onayı alınması gerekmemektedir.

Yazar Katkı Oranı: Her iki yazar da eşit düzeyde katkı vermiştir.

KAYNAKÇA

- Ağaoğulları, M. A., Zabcı, F. Ç., & Ergün, R. (2009). *Kral-devletten ulus-devlete*. İmge Kitabevi.
- Akipek, İ. (1953). John Locke'un siyasi fikirleri. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 10(1), 255-268.
- Arslan, H. (2013). John Locke'un siyaset felsefesinin temelleri üzerine bir deneme. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17, 181-204.
- Bakırcı, F. (2004). *John Locke'ta mülkiyet anlayışı*. Babil Yayıncılık.
- Birdal, M. (2007). Locke's theory of property and it's Marxist critique: Locke and Marx on property rights and individual liberties. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 57(1), 39-61.
- Cevzici, A. (2009). *Felsefe tarihi: Thales'ten Baudrillard'a*. Say Yayınları.
- Çilingir, L. (2019). Locke'un toplum sözleşmesi kuramı. *Temâşâ Felsefe Dergisi*, 11, 31-43.
- Doğan, K. C., & Çakar, C. (2018). Bir devlet kuramı inşası: John Locke'ta siyasal liberalizmin temelleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(57), 580-585.
- Eroğlu, M. (2010). John Locke'un devlet teorisi. *Akademik Bakış Dergisi*, 21, 1-15.
- Evren, M. (2021). John Locke'da siyasal liberalizmin inşası üzerine bir değerlendirme. *Marife*, 21(2), 963-988.
- Geçit, B. (2014). John Locke'da mülkiyet hakkının sınırları: Doğal hukuk temelinde bir değerlendirme. *Beytulhikme An International Journal of Philosophy*, 4(1), 91-113.
- Goldwin, R. A. (1987). John Locke. L. Strauss & J. Cropsey (Ed.), *History of political philosophy* içinde (476-512 ss.). The University of Chicago Press.
- Hobbes, T. (2010). *Leviathan*. (S. Lim, Çev.). Yapı Kredi Yayınları.
- Koç, Y. (2019). Yeniçağda kavram olarak egemenliğin analizi: Jean Bodin, Thomas Hobbes, John Locke ve Jean-Jacques Rousseau üzerine. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)*, 6(12), 333-350.
- Kuyurtar, E. (2017). John Locke. A. Tunçel & K. Gülenç (Ed.), *Siyaset felsefesi tarihi: Platon'dan Zizek'e* içinde (239-252 ss.). Doğu Batı Yayınları.
- Locke, J. (2012a). Yönetim üzerine ikinci inceleme: Sivil yönetimin gerçek kökeni boyutu ve amacı üzerine bir deneme. (F. Bakırcı, Çev.). Ebabel Yayınları.
- Locke, J. (2012b). *Hoşgörü üstüne bir mektup*. (M. Yürüşen, Çev.). Liberte Yayınları.
- Önal, M., & Çapkın, S. (2019). John Locke'da özgürlük-doğa durumu ve mülkiyet hakkı bağlamında-. *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, (INIJOSS)*, 8(1), 203-215.
- Strauss, L. (1953). *Natural law and history*. The University of Chicago Press.
- Şahin, K. (2017). John Locke'un toplum ve devlet anlayışı. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi*, 52(1), 41-55.
- Şenel, A. (2010). *Siyasal düşünceler tarihi: Tarihöncesinde ilköğretimde ortaçağda ve yeniçağda toplum ve siyasal düşünüş*. Bilim ve Sanat Yayınları.
- Toku, N. (2003). John Locke ve siyaset felsefesi. Liberte Yayınları.
- Wood, E. M. (2012). *Liberty and property: Social history of western political thought from renaissance to enlightenment*. Verso.
- Yayla, A. (1998). *Liberalizm*. Liberte Yayınları.
- Yayla, A. (2001). *Demokrasiyi koruma kılavuzu*. Liberte Yayınları.
- Zabunoğlu, H. G. (2013). Toplum sözleşmesi bağlamında John Locke'un devlet anlayışı. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7(2), 431-456.